

Juryverslag Boekenleeuw 2018

We zijn een jaar kwijt. Zoek. Weg. De vorige editie van de Boekenleeuw was in 2016. Die van 2017 kunnen we nergens terugvinden. Dat komt wellicht omdat hij niet heeft bestaan. Er is een editie van de Boekenleeuw overgeslagen en alles wat we daarover kunnen zeggen: wat is het goed dat de prijs terug is. Het kinderboek verdient het om in het volle licht gezet te worden en dus te worden bekroond. Er is alles aan gedaan om deze prijs niet in een zwart gat te laten wegzakken. Petje af voor diegenen die ervoor hebben geknokt om de prijs terug te laten komen. Chapeau. Het kon toch niet bestaan dat de belangrijkste Vlaamse jeugdboekprijs verloren zou gaan. We willen met z'n allen zo graag dat er mooie kinderboeken verschijnen. Opdat kinderen blijven lezen. Net nu uit recent onderzoek blijkt dat er zorgen zijn over de leesvaardigheid van vooral Vlaamse jongeren. Vlaamse kinderen van 10 lezen alsmear slechter en de grootste zwartkijker stelt dat, als we niet oppassen, over vijf jaar een kwart van de Vlaamse middelbare scholieren laaggeletterd is. Het lezen van boeken is niet de ultieme oplossing voor dit probleem, maar het draagt er uiteraard wel aan bij. Daarom is het van groot belang dat kinderboeken gezien en gewaardeerd blijven worden. Daar horen uiteraard boekenprijzen bij. Kunnen we hierbij afspreken dat we vanaf nu nooit meer een editie van de Boekenleeuw kwijtraken?

De jury heeft uitgebreid de tijd genomen om de grote stapel ingezonden boeken te lezen en te bespreken. Het aanbod was vooral zeer gevarieerd, zowel in stijl, aanpak en vormen als in onderwerpen. We stelden met plezier vast dat de opkomst van boeiende en verzorgd uitgegeven non-fictieboeken voor kinderen doorzet. Goed geschreven boeken over interessante onderwerpen, met niet zelden een literaire aanpak. Nog niet zo heel lang geleden werd gevreesd dat dit soort boeken het onderspit zou delven in deze Wikipedia-tijd, maar niets is minder waar.

Het kinderboekenaanbod is stabiel van kwaliteit. In het Nederlandse taalgebied hebben kinderen weinig reden te klagen met zo'n rijke variëteit aan boeken. Toch lijkt het ook alsof de tijd heeft stilgestaan. Leg de stapels van het afgelopen jaar naast die van bijvoorbeeld tien jaar geleden, en we vragen ons af: is er wel zo heel veel veranderd? De vraag stellen, is hem beantwoorden. Het is zeker niet alleen maar meer van hetzelfde, maar het valt wel op dat echte vernieuwing schaars is. Wie durft er flink te experimenteren en buiten de lijntjes te kleuren? Het mag allemaal wel wat gedurfter, verrassender en vooral schurender. Het ontbreekt nogal aan opwinding: het gros aan boeken is aardig tot en met prima, maar zelden was er dat stuiterende genoeg van bevreemding en verwondering. Een beetje braaf misschien? U zegt het. Het zijn maatschappelijk verwarrende tijden en misschien kiezen auteurs en illustratoren net daarom voor veiligheid en zekerheid. In de boze buitenwereld is het immers al roerig genoeg. Maar dat is een misverstand. Deze tijd schreeuwt juist om rebellie en tegendraadsheid en om oorspronkelijkheid en vernieuwing.

Gelukkig worden er wel nieuwe thema's aangeroerd. Tien jaar geleden was een prentenboek over genderdiversiteit niet vanzelfsprekend. Nu kijkt niemand op van een boek voor kleuters waarin een dier in het verkeerde lichaam is geboren. Al wordt dat in *Het lammetje dat een varken is* van **Pim Lammers** niet op die manier benoemd. Door de impliciete manier van vertellen ligt het onderwerp er nergens dik bovenop. Het lammetje, dat dus eigenlijk een varkentje is, wil door de modder rollen. Dat

zit in zijn natuur, daar is geen misverstand over. Daarom is de titel zo sterk: het lammetje wil niet een varken zijn, hij *is* een varken. Het boek biedt kansen om met kleuters in gesprek te gaan en hun leefwereld te verbreden. Dat past bij deze tijd waarin weinig onderwerpen taboe zijn, maar waarbij het de kunst is om thema's en gevoelens in mooie verhalen te gieten.

Naast dit boek dat van deze tijd is, staat een boek dat vele facetten van tijd beschrijft. 'Vorbijje tijd verdwijnt in zwarte gaten. / Zo gaat het en zo zal het altijd gaan. Vandaag verdwijnt. Je doet er weinig aan', dicht **Bette Westera**. In *Was de aarde vroeger plat?* worden de meest verrassende vragen over tijd opgeworpen. Vragen die logisch zijn, maar toch zelden worden gesteld. Waar blijft de tijd en hoe lang duurt de toekomst? Westera filosofeert erover in soepele verzen met telkens weer een andere vorm en insteek. Op deze manier is filosofie leuk, en is poëzie een feest. Een universeel boek dat ondanks het thema niet aan de tand des tijds onderhevig zal zijn.

Dat brengt ons bij een ander tijdloos boek dat nu al een klassieker genoemd mag worden, het ademt die sfeer vanaf de eerste pagina. *Lampje* van **Annet Schaap** refereert aan veel belangrijk werk uit de canon van het kinderboek, komma maar staat toch volledig op zichzelf. Hier begon iemand een boek te schrijven omdat er een verhaal opgesloten zat dat eruit moest. Het debuut van Schaap is al ruim bekroond en met lof overladen. Maar dat weerhoudt de Boekenleeuwjury er niet van zich ook te laten meeslepen en overrompelen door een weergaloos sprookje. 'Wat fijn dat er weer zo'n boek is', verzuchtte een van de juryleden. Een boek om in te verdwijnen, nog een keer te lezen en bij te knorren van literair leesplezier.

Ook van alle tijden zijn de volksverhalen uit meer dan veertig landen en culturen die **Marita de Sterck** verzamelde, bewerkte en opnieuw vertelde. Het resultaat is *Wreed schoon*: een rijke bundel met onbekende verhalen die op ongekende wijze ontsloten zijn. De Sterck heeft veel liefde en gevoel voor overlevering en traditie, en trekt zich weinig aan van wat voor grens dan ook. Op stilistisch vernuftige wijze ontsluit ze de mooiste vertellingen. En wat een onderzoek en volharding moet hieraan vooraf zijn gegaan. Dat is indrukwekkend. *Wreed schoon* is een monumentaal boek en een waar geschenk voor de ongeremde lezer en liefhebber.

Vier prachtige en zeer verschillende boeken die zorgen voor het zo broodnodige leesplezier. De jury wikte en beschikte en koos voor een boek dat tot lezen aanzet en misschien ook wel tot beter spreken en beter schrijven. Heel af en toe is er zo'n boek dat die speciale magie heeft en er met kop en schouders boven uitsteekt. De jury van de Boekenleeuw kan niet anders – maar doet dat met veel overtuiging en enthousiasme – dan ook deze prijs toe te kennen aan het boek dat al zoveel prijzen won.

De Boekenleeuw 2018 is voor *Lampje....* van Annet Schaap

Antwerpen, 29 oktober 2018

De jury van de Boekenleeuw bestond uit: Sofie De Jonckheere (docent Nederlands), Jaap Friso (recensent, voorzitter), Jan Lambrechts (Beste Boekenmeester 2018), Dirk Nielandt (Laureaat Sabam Jeugdletteratuuraward 2013) en Iris Van Germeersch (boekhandelaar).